

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **V. T.,** zastoupen JUDr. Alicí Poupětovou, advokátkou se sídlem Praha 4 - Modřany, Modřanská 1042/5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 9. 2004, č. j. 59 Az 31/2004 - 43,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Alice Poupětové **se určuje** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.) zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 27. 1. 2004, č. j. OAM-103/VL-07-05-2004, kterým byla podle § 16 odst. 1 písm. g), zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) zamítnuta jeho žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodná. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že rozhodnutí žalovaného je vydáno v souladu se zákonem, neboť stěžovatel neopustil Ukrajinu ze žádného azylově relevantního důvodu, ale jen pro strach z věřitelů, který důvodem pro přiznání azylu není.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti namítl kasační důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a - d) s. ř. s., neboť soud nesprávně posoudil právní otázku a dopustil se závažných procesních pochybení, stejně jako správní orgán. Na Ukrajině mu hrozí vážné nebezpečí z politických důvodů. V doplnění kasační stížnosti uvedl, že rozsudek napadá jen z důvodů uvedených v § 103 odst. písm. a), b) s. ř. s. Žalovaný totiž závěr o nedostatku důvodů pro udělení azylu učinil jen na základě pohovoru, v němž stěžovatel poukázal na obavy z vymáhání dluhu bývalé manželky. Současně však ale také upozornil na širší společenský podtext souvisící s vazbou zločinu na státní struktury, pro který se nemohl na ně obrátit z obavy ze zhoršení své situace. Obával se tak perzekuce ze strany státních orgánů napojených na kriminální živly. Takový důvod lze podřadit pod ust. § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť stěžovatel má zjevně důvody azylu plynoucí z pronásledování pro příslušnost k určité skupině. Ohrožení života v důsledku jednání prováděného nebo podporovaného či trpěného úřady, jsou azylovým důvodem. Žalovaný nezjišťoval ve správním řízení žádné skutečnosti nad rámec pohovoru; tedy se nedostatečně věnoval rozhodným aspektům jeho případu, což je v rozporu s ust. § 3 odst. 4 správního řádu. Žalovaný měl objektivně ověřit, zda obavy žalovaného (poznámka NSS: zřejmě žalobce) z pronásledování v důsledku propojení státní moci na Ukrajině s podsvětím, nemohou být důvodné. Tyto skutečnosti byly vytýkány již v řízení před soudem, byť nepřesně pro nedostatečnou stěžovatelovu znalost češtiny. Soud dokazování ke zjištění sporných skutečností neprovedl, ani věc pro uvedené nedostatky správnímu orgánu nevrátil k dalšímu řízení. Proto navrhuje zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení k dalšímu řízení a současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti pouze sdělil, že nepodporuje vznesenou žádost o odkladný účinek a odkazuje na správní spis.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud posuzoval důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Přitom doplnění kasační stížnosti je třeba chápat jako omezení kasačních důvodů uvedených v prvním podání, když navíc ani k důvodům uvedeným v § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s. se žádná tvrzení nevážou. Stěžovatel tak napadá rozsudek krajského soudu z důvodů nedostatku skutkových zjištění a nesprávného právního hodnocení podle § 103 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s.

Ke kasačním tvrzením ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel v žádosti o azyl ze dne 12. 1. 2004 uvedl, že jeho bývalá manželka si ještě za trvání jejich manželství půjčila

peníze, pak zmizela a dala se s ním rozvést. Jeho pak začali pronásledovat věřitelé vyhrožující mu fyzickým násilím. Tyto skutečnosti uvedl i v doplňku žádosti psané vlastní rukou v mateřském jazyce. Při pohovoru dne 22. 1. 2004 upřesnil, že peníze si půjčila manželka v průběhu let 2000 - 2002 na podnikání, jednalo se o částku 10 000 USD, tak od tří čtyř známých. Asi od podzimu r. 2003 jej začali pronásledovat bandité najatí věřiteli, setkal se s nimi asi dvakrát, proto prodal dům a skrýval se v jiné vesnici. Na policii se neobrátil, v jejich kraji je hodně takových banditů. V České republice by chtěl chodit do uměleckých kursů, vyučit se a pak podnikat.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 27. 1. 2004, č. j. OAM-103/VL-07-05-2004, podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu zamítl žádost jako zjevně nedůvodnou. V rozhodnutí zhodnotil tvrzení stěžovatele se závěrem, že nejde o důvody azylově relevantní, a nejsou dány ani důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Žalobu podal stěžovatel v jazyce ruském a uvedl v ní pouze, že nesouhlasí s rozhodnutím správního orgánu pro důvody, které uvedl v žádosti a při pohovoru. Za porušené označil právo na azyl a dožadoval se zrušení rozhodnutí. K jednání soudu se žalobce, ač řádně obeslán, nedostavil. Krajský soud v rozsudku podrobně rozebral veškerá tvrzení stěžovatelem v řízení uplatněná a uzavřel, že nejde o důvody, pro které by bylo možno azyl udělit.

Stěžovatel namítá jednak nezákonnost, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a dále nedostatek skutkových zjištění, porušení zákona při zjišťování skutečného stavu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze namítat vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

K námitce porušení procesních předpisů žalovaným nedostatečným zjištěním skutečného stavu věci lze obecně uvést, že je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z § 3 správního řádu vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. K zajištění možnosti úplného vyjádření má podle § 22 odst. 1 zákona o azylu účastník řízení právo jednat v řízení o udělení azylu v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Za tím účelem ministerstvo účastníkovi poskytne bezplatně tlumočníka na celou dobu řízení. V daném případě bylo toto právo zajištěno a stěžovatel měl možnost řádného uvedení všech důvodů i návrhu důkazů. Tvrzení uvedená v protokole odpovídají i písemným důvodům sepsaným stěžovatelem i tvrzením v žalobě. Žadatel o azyl má jistě ztíženou situaci při navrhování nebo předkládání důkazů, ovšem v daném případě k posouzení naplnění azylových podmínek stačilo samotné tvrzení vylučující podřazení pod podmínky pro azyl stanovené. Za takové situace by jakékoliv doplnění dokazování z iniciativy správního orgánu bylo nadbytečné. Soud pak je oprávněn a povinen zkoumat rozhodnutí správního orgánu jen v mezích žalobních námitek (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Nelze přisvědčit stěžovateli v tom, že žaloba mohla být neúplná či nepřesná z důvodů jeho neznalosti češtiny; byla sepsána

v jazyce ruském a soudem přeložena, možnosti upřesnění žalobních bodů při jednání soudu žalobce nevyužil. Nenamítal-li stěžovatel skutečnosti uvedené v kasační stížnosti již v žalobě, nelze krajskému soudu vytýkat, že se s nimi nevypořádal. Kasační stížnost je třeba považovat v části namítající důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, ač tak učinit mohl, za nepřípustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není třeba se jimi proto podrobněji zabývat. S námitkami v žalobě řádně vznesenými se krajský soud vypořádal dostatečně. Postup krajského soudu nebyl v rozporu se zákonem a nedošlo k naplnění důvodů kasační stížnosti uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Při hodnocení správnosti právních závěrů soudu vycházel Nejvyšší správní soud z ust. § 12 zákona o azylu, podle něhož se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel v průběhu správního řízení i řízení před soudem opakovaně uváděl, že důvodem žádosti o azyl je obava ze soukromých osob, které mu vyhrožovaly v souvislosti s dluhem jeho bývalé manželky. Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Stěžovatel měl problémy s několika soukromými osobami, na úřady se neobrátil, neboť to považoval za neúčinné. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek č. j. 4 Azs 5/2003 - 51) nemohou být důvodem pro udělení azylu problémy se soukromými osobami (tzv. mafií) spočívající ve vydírání či výhrůžkách s výjimkou případů, kdy státní moc domovského státu, u nichž se žadatel domáhal ochrany, není schopna ji poskytnout. Propojení státní moci se zločineckými strukturami ve správním řízení ani v žalobě tvrzeno nebylo, a tato tvrzení v kasační stížnosti jsou rovněž nová, tudíž nepřípustná. Navíc by ani nebylo možno přisvědčit stěžovateli v tom, že důvodem azylové ochrany je jeho příslušnost k sociální skupině, kterou ovšem nijak nevymezuje. Na základě jeho ostatních tvrzení lze však poukázat na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, že nečleny zločineckých struktur nelze považovat za sociální skupinu (např. rozsudek č. j. 5 Azs 108/2004 - 99, zveřejněn pod č. 401/2004 Sb. NSS), neboť se nejedná o skupinu vyznačující se objektivně společnou charakteristikou, která vychází z vrozených nezměnitelných rysů nebo rysů jinak pro lidskou identitu, svědomí či výkon lidských práv zásadních, a která je takto společensky vnímána (k tomu dále srovnej např. rozsudek č. j. 5 Azs 63/2004 - 60, zveřejněn pod č. 364/2004 Sb. NSS). Nedůvěra žalovaného v účinnost zásahu státních orgánů rovněž není azylově relevantním důvodem (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37). Zcela nedoložené a rovněž nové, je kasační tvrzení o pronásledování z politických důvodů. To vše, co se týká nepřípustných, protože nových, kasačních tvrzení, je uváděno jen pro dokreslení, že ani pokud by stěžovatel tato kasační tvrzení uplatnil ve správním řízení, nemohla by vést k udělení azylu. Důvody ve správním řízení tvrzené pak nemohly vést k udělení azylu pro nesplnění zákonných podmínek, a posouzení žádosti jako zjevně nedůvodné, bylo oprávněné. Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu lze totiž žádost oddělení azylu zamítnout jako zjevně nedůvodnou, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona. Jak žalovaný tak i soud posoudili právní otázku azylových důvodů správně a v souladu se zákonem; není proto naplněn ani kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že není dán žádný kasační stížností uplatněný důvod pro zrušení napadeného rozsudku, a proto kasační stížnost žalobce jako nedůvodnou podle ustanovení § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.). Stěžovateli byla pro toto řízení soudem ustanovena zástupcem advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby (převzetí a příprava věci, písemné podání soudu) a 2x 75 Kč na úhradu hotových výdajů [§ 9 odst. 3, písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů], celkem 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. srpna 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu